

מדוע נכתבה מגילה זו?

חשבו על אברהם, שנדיבותו האגדית היא תשתית העם היהודי, או על כלתו רבקה, שנדיבותה נטולת העכבות הייתה התנאי לבחירתה כאשה ליצחק. למעשה, אנו יכולים ללמוד על חשיבות תכונת אופי זו מבחינה זהירה של ייצוג האל-ל במקרא: האל-ל רחום וחנון, אך אפיים ונוצר חסד לדורות רבים.

מדרש זה מעלה שאלה נוספת. אף שהוא אינו מזכיר את רות בשמה, הוא בהחלט מפנה את תשומת ליבנו לנדיבותה יוצאת הדופן של רות. ואכן, מסירותה העקבית של רות לנעמי מהווה את בסיס הסיפור. כל פרק כולל סיפור שבו רות ממקדת את כל מאמציה בדאגה לנעמי ובניסיון לאפשר לה לבנות מחדש את חייה ההרוסים. בולט לעין שרוב מעשי הנדיבות של רות כרוכים בהקרבה עצמית. בפרק הראשון רות נשארת עם חמותה המבודדת והמזדקנת אף כי נעמי מזהירה אותה בפירוש שהיא לא תוכל להינשא ולא יהיה לה עתיד בבית לחם. בתחילת פרק ב', רות מוותרת מרצונה על כבודה ומלקטת תבואה בשדות כדי להשיג מזון לה ולחמותה. בסצנת הפתיחה של פרק ג' רות מצייתת בלי היסוס להוראותיה המסובכות של נעמי, ומסכימה לסכן את שמה הטוב בכך שתציע את עצמה לבועז, כנראה במטרה ללדת ילדים שיבטיחו את עתידה של נעמי. לבסוף, רות יולדת ילד ויוצאת בחינניות מהסיפור, בכך שהיא מרשה לנעמי לאמץ את הילד כשלה?² באופן מסוים רות מקריבה את זכויותיה כאם למען חמותה האהובה. למעשה, לכל מעשי החסד של רות יש מכה משותף אחד: במעשי החסד שלה רות שוב ושוב מחבלת באינטרסים של עצמה.

מפליא שהמדרש מציג זאת כמודל ופרדיגמה של חסד. האם זה אכן סוג החסד שהיהדות רוצה לקדם? האמנם ביטול מופרז של העצמי לטובת צרכים של אחרים הינו ההגדרה האידיאלית של חסד, והסוג הראוי לגמול הגדול ביותר?

מגילת רות: ספר שושלת היוחסין של דוד

הבא נניח לרגע בצד את המדרש, ונבחן קטע שני שמתייחס לשאלת תכלית המגילה:

א"ר יוסי בן קסמא תמיה אני אם מגילה זו לא באה אלא כדי ליחס זרע דוד שבא מרות המואביה (זוהר חדש, מגילת רות, לא, א).

קטע זה מציג גישה שונה. במקום לטעון שהמסר הנצחי של המגילה טמון בתכונות האופי יוצאות הדופן של דמויותיה, גישה זו רואה בשרטוט הרקע של שושלת דוד את התכלית המרכזית של המגילה. ואכן, העובדה שהמגילה

מגילת רות אינה ספר דרמטי במיוחד. סיפורה הצנוע נפתח במסעה של משפחה אחת מבית לחם למואב בעת בצורת. טרגדיה פוגעת במשפחה, ונעמי נותרת לבדה ללא בעלה ובניה. עם זאת, כלותיה של נעמי מלוות אותה בשובה לבית לחם ומצהירות כי בכוונתן להישאר איתה. נעמי, המניחה כי הן מעוניינות להינשא מחדש, מתאמצת להניא אותן מכוונה זו. בעוד שעורפה משתכנעת לשוב למואב, רות מתעקשת להתלוות לחמותה, ומצהירה על מסירותה הנצחית לה.

בהמשך הסיפור מצליחה רות להשיג אוכל עבורה ועבור נעמי מבועז, בעל אדמות עשיר בבית לחם. לאחר שהשרדותן הפיזית מובטחת, ניגשת רות לבועז בלילה בשדותיו, בכוונה להביא לנישואין שיבטיחו המשכיות למשפחה ונחלתה של נעמי. בועז מבטיח לרות שבתור קרוב משפחה של בעלה המת של נעמי הוא יהיה אחראי לנישואיה מחדש. הסיפור מסתיים בסוף שמח עם לידת ילדם של רות ובעוז.

מדוע מגילת רות כלולה במקרא? ספרי המקרא כלולים בו לרוב בגלל המסר התאולוגי או המוסרי שלהם או בשל השפעתם ההיסטורית. כך, לדוגמה, ספרי הנביאים כוללים מסרים נצחיים על יושרה מוסרית או דתית, ומגילת אסתר שוטחת תיאור דרמטי של ישועת עם ישראל מגזרת השמדה מלכותית. מגילת רות, לעומת זאת, לא נראית על פני השטח כמכילה מסר דתי נצחי ניכר לעין או כבעלת חשיבות היסטורית גלויה. במבט ראשון הסיפור השלו ונטול האירועים של שיבת נעמי לבית לחם עם כלתה רות, ונסיון המוצלח להשיג מזון ובעל לרות, אינו יותר מסיפור נחמד אך לא יוצא מן הכלל.

מגילת רות: ספר של חסד

המדרש מתייחס בדיוק לשאלה זו:¹

אמר רבי זעירא: מגילה זו אין בה לא טומאה ולא טהרה, ולא איסור ולא היתר. ולמה נכתבה? ללמדך כמה שכר טוב לגומלי חסדים. (רות רבה, ב, יד).

למרות שהדמויות העיקריות בסיפור מגילת רות אכן מבצעות מעשי חסד יוצאי דופן, נראה שהמדרש מכיל יותר משניכר לעין. ככלות הכול, דמויות רבות במקרא כולו גומלות חסדים ומאופיינות ומוגדרות על ידי מעשיהן אלו.

1 אף כי חז"ל מתווכחים האם ספרים מסוימים צריכים להיכלל בקאנון המקראי, אין לנו רישום של ויכוח מפורש לגבי מגילת רות. עם זאת, בהקשר של ויכוח המתמשך לגבי המעמד הקאנוני של מגילת אסתר ושיר השירים, רבי שמעון מתאמץ להבטיח לנו כי "רות, שיר השירים ואסתר מטמאים את הידיים" (מגילה ז', א) – כלומר, הם קאנוניים. ייתכן כי ניתן להסיק מכך שמעמד מגילת רות היה שנוי במחלוקת אף הוא.

2 לאחר שנעמי אוספת את הילד לחיקה והופכת לאמו המאמצת, הנשים מגיבות בהצהרה "יולד בן לנעמי" (רות ד, יז).

מגילת רות ומוסד המלוכה

כפי שניכר מדברי ה'זהר חדש', יש לקרוא את מגילת רות כרקע לסיפורו של דוד. סיפורו של דוד מרחיק, כמובן, מעבר לדוד האיש עצמו. למעשה, יש לקרוא את מגילת רות כרקע לשושלת בית דוד ולמוסד המלוכה עצמו.

המקרא מגלה גישה אמביוולנטית, ואולי אף רצופת, סתירות, כלפי מוסד המלוכה. קטע מקראי אחד מתייחס, לכאורה, למשיחת מלך כציווי:

כִּי-תָבֵא אֶל-הָאָרֶץ, אֲשֶׁר ה' אֱ-לֹהֶיךָ נָתַן לָךְ, וַיִּרְשָׁתָהּ, וַיִּשְׁבְּתָהּ בָּהּ. וְאָמַרְתָּ, אֲשִׁימָה עָלַי מֶלֶךְ, כְּכָל-הַגּוֹיִם, אֲשֶׁר סָבִיבָתִי. שׁוּם תִּשִּׂים עָלֶיךָ מֶלֶךְ, אֲשֶׁר יִבְחַר ה' אֱ-לֹהֶיךָ בוֹ:מִקִּרְבֵּי אַחֶיךָ, תִּשִּׂים עָלֶיךָ מֶלֶךְ

(דברים יז, יד-טו).

עם זאת, בקשת העם למנות מלך מכעיסה הן את הנביא שמואל והן את האל. הם מתייחסים למלוכה כמוסד מסוכן, שמכוון להמיר את שלטון האל עצמו:

וַיִּתְקַבְּצוּ כָל זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיָּבֵאוּ אֶל-שְׁמוּאֵל הַרְמָתָה. וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו הִנֵּה אַתָּה זֹקֵן וְנִבְיָךְ לֹא הָלַכְנוּ בְּדַרְכֶיךָ עִתָּה שִׁימָה-לָנוּ מֶלֶךְ לְשִׁפְטֵנוּ--כְּכָל-הַגּוֹיִם. וַיִּרַע הַדָּבָר בְּעֵינָיו שְׁמוּאֵל כֹּאֲשֶׁר אָמְרוּ תְּנֶה-לָנוּ מֶלֶךְ לְשִׁפְטֵנוּ. וַיִּתְפַּלֵּל שְׁמוּאֵל, אֶל-ה'. וַיֹּאמֶר ה' אֶל-שְׁמוּאֵל שְׁמַע בְּקוֹל הָעָם לְכָל אֲשֶׁר-יֹאמְרוּ אֵלֶיךָ. כִּי לֹא אֶתְּךָ מֵאֲסוּ כִּי-אֶתִּי מֵאֲסוּ מִמֶּלֶךְ עָלֵיהֶם.

(שמואל א, ח, טז-יז).

פרשנים רבים התחבטו עם קטעים אלו בניסיון ליישב בין הגישות הסותרות כלפי המלוכה המבוטאות בהם³. מקורות חז"ל מסוימים מציגים ויכוח מתמשך והולך לגבי מקורות סותרים אלו:

ואמרת אשימה עלי מלך, רבי נהוריי אומר הרי זה דבר גנני לישראל שנאמר כי לא אותך מאסו כי אותי מאסו ממלוך עליהם אמר רבי יהודה והלא מצוה מן התורה לשאול להם מלך שנאמר שום תשים עליך מלך, למה נענשו בימי שמואל לפי שהקדימו על ידם.

(ספרי דברים שופטים קנו).

למרות המחלוקת, קשה לדמיין שהמקרא אכן מתנגד לממשל מלוכני. האל הודיע כבר לאברהם וליעקב שיצאו מהם מלכים (בראשית יז, פסוקים ו' וט"ז; לה, יא). למרות הכשלים הבולטים לעין של הממשל המלוכני המתוארים בספר מלכים, נביאים רבים חזו כינון אידיאלי מחדש של המלוכה, ולעיתים קרובות ספציפית של מלוכת בית דוד (לדוגמה ישעיהו ט', ו' וכן י"א, א' – ה', ירמיהו כ"ג, ה', יחזקאל ל"ז כ"ד – כ"ה, זכריה ט', ט"ו)⁵. בוויכוח מאוחר

3 בקטע מפורסם, הגמרא בסנהדרין כ', ב' מציעה שלא הבקשה לכינון מלוכה הכעיסה את האל, אלא הגישה מאחורי הבקשה – רצון העם להידמות לעמים האחרים.

4 ראה סנהדרין כ, ב.

5 ניתן להוסיף רבות לדיון בנושא שנוי במחלוקת זה. כשהם נקראים כמקשה אחת, המקורות המקראיים נראים אמביוולנטיים כלפי מוסד המלוכה. סיפורים מסוימים מבטאים חששות עמוקים ביחס למלוכה,

מסתיימת בלידת דוד מעלה את הסברה שלידתו היא היעד אליו מוליך הסיפור. בנוסף, הרקע המשפחתי של דוד מתואר באופן מצומצם להפתיע בשמואל א, פרק י"ז, במיוחד בהשוואה לרקע המשפחתי של שמואל עצמו כפי שהוא מופיע בתחילת הספר. מגילת רות הכרחית, לפיכך, להבנת הרקע של דוד.

ייתכן שיש צורך בספר שיתאר את מוצאו יוצא הדופן של דוד, במיוחד מפני ששושלתו אינה חפה מבעיות פוטנציאליות. ואכן, מבקרו של דוד יכלו בקלות לטעון כי בגלל הסבתא-רבה המואביה שלו הוא אינו ראוי להנהיג, או אפילו להיכלל בעם היהודי! ככלות הכול, התורה קובעת כי:

לֹא-יָבֵא עִמּוֹנִי וּמוֹאָבִי, בְּקֹהֶל ה'. גַּם דֹּר עֲשִׂירֵי לֹא-יָבֵא לָהֶם בְּקֹהֶל ה' עַד-עוֹלָם. עַל-דָּבָר אֲשֶׁר לֹא-קָדְמוּ אֲתָכֶם, בְּלַחֵם וּבַמִּים, בְּדָרֶךְ, בְּצֵאתְכֶם מִמִּצְרָיִם.

(דברים כג, ד-ה).

מקורות חז"ליים אכן מתארים, למעשה, מצב שבו הרקע של דוד הוא מושא לשאלות ולחקירות של אויביו:

ה"ק שאול אי מפרץ אתי אי מזרח אתי (כך אמר שאול: האם הוא יצא מפרץ או יצא מזרח?) ... א"ל דואג האדומי עד שאתה משאיל עליו אם הגון הוא למלכות אם לאו שאל עליו אם ראוי לבא בקהל אם לאו מ"ט דקאתי מרות המואביה (מדוע? משום שיצא מרות המואביה) א"ל אבנר תנינא (שנינו) עמוני ולא עמונית מואבי ולא מואבית... דמפרש טעמא דקרא (שמפרש טעם פסוק) על אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים דרכו של איש לקדם ולא דרכה של אשה לקדם...

תכונת הקמצנות של העמונים והמואבים, חוסר הדאגה שלהם לרווחתם של אנשים אחרים, פוסלת אותם מהצטרפות לעם ישראל. הם לא נתנו לחם ומים לבני ישראל במהלך יציאת מצרים והמסע במדבר. עם זאת, התורה שבעל פה מסייגת איסור זה, ומחילה אותו רק על מואבים ועמונים ממיין זכר. כהצדקה לכך, הגמרא טוענת כי הגברים היו אלו שהיו אמורים להוציא אוכל לנוודים היגעים. לפיכך, ההימנעות מכך מדגישה רק את האופי השלילי של הגברים בחברות אלו.

על סמך זאת ניתן לומר כי שני ההסברים השונים שצוטטו לעיל מתמזגים, ולמעשה מציעים גישה אחת להסבר תכלית מגילת רות. לפי קריאה זו, מטרת מגילת רות היא להצדיק את טהרת היוחסין של דוד, והיא עושה זאת באמצעות שרטוט האופן שבו רות, האישה המואביה בסיפור, הינה מופת לחסד, ועוסקת בנתינה עקבית וחסרת אנוכיות לאחרים. דבר זה מאשר את ההיגיון מאחורי ההבחנה ההלכתית בין הגברים המואבים האכזרים והנשים המואביות, שאכזריותן לא הוכחה. למעשה, המגילה מראה זאת היטב, ביוצרה דימוי של אישה מואבית הנדיבה באופן יוצא דופן, ומתאימה ללא ספק להיכנס לקהל השם.

המקרא, המודע לסכנה זו, יוצר אמצעי מנע ומנגנוני הגנה כדי לגדור את כוחו של המלך:

רק, לא-יִרְבֶּה-לוֹ סוֹסִים וְלֹא-יִשְׁיב אֶת-הָעַם מִצְרִימָה לְמַעַן הַרְבּוֹת סוֹס וְה' אָמַר לָכֵם לֹא תִסְפּוּן לָשׁוּב בְּדֶרֶךְ הַזֶּה עוֹד. וְלֹא יִרְבֶּה-לוֹ נָשִׁים וְלֹא יִסּוֹר לִבּוֹ וְכֶסֶף וְזָהָב לֹא יִרְבֶּה-לוֹ מְאֹד. וְהָיָה כְשִׁבְתוֹ עַל כֶּסֶף מִמְלַכְתּוֹ וְכָתַב לוֹ אֶת-מִשְׁנֵה הַתּוֹרָה הַזֹּאת עַל-סֵפֶר מִלְפָּנַי הַכְּהֻנִּים הַלְוִיִּם. וְהִיָּתָה עִמּוֹ וְקָרָא בּוֹ כָּל-יְמֵי חַיָּיו לְמַעַן יִלְמַד לִירְאָה אֶת-ה' אֱ-לֹהָיו לְשִׁמֵּר אֶת-כָּל-דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת וְאֶת-הַחֻקִּים הָאֵלֶּה לְעֲשׂוֹתָם. לְבִלְתִּי רוּם-לִבְבוֹ מֵאֲחֵיו וּלְבִלְתִּי סוֹר מִן-הַמִּצְוָה יְמִין וְשִׂמְאוֹל לְמַעַן יֶאֱרִיךְ יָמָיו עַל-מִמְלַכְתּוֹ הוּא וּבָנָיו בְּקֶרֶב יִשְׂרָאֵל. (דברים יז, טז-כ).

כאמצעי זהירות נוסף, הסיפורים המקראיים רומזים שהמלך אינו יכול לתפקד בלי נביא לצידו, המתפקד כבלם לכוחו האבסולוטי של המלך, בכך שהוא מזכיר לו את חובותיו העיקריות.

עם זאת, על אף היותו רצוי מבחינות רבות, מוסד המלוכה נותר מוסד מושחת פוטנציאלית. במטרה למצוא נוסחה שתבטיח שמלכי יהודה לא יידרדו לעריצות בשל כוחם יוצא הדופן, מציג המקרא פתרון גאוני. בנוסף למעצורים והבלמים סביב התנהגות המלך, הוא עצמו נולד מהאיחוד בין שני בני אדם אלטרואיסטיים ונדיבים במיוחד¹¹. כמובן שלא משתמע מכך כי המלך יאמץ בהכרח תכונות אלו. כפי שברור מסיפורים מאוחרים יותר, כמה ממלכי בית דוד, צאצאים של רות ובוועז בעצמם, לא מימשו את הפוטנציאל שלהם, והתעלמו מתכונות אבותיהם. ועדיין, הרעיון ליצור שושלת משני בני אדם המצטיינים בהקרבה עצמית מייצג ניסיון מבריק להתמודד עם סכנות המלוכה.

נכון שהביטול העצמי של רות אינו דבר שהיהדות דורשת מכל יהודי, אך הוא הכרח מוחלט כשמדובר במנהיגינו. לא זו בלבד שאנו מצפים לכך ממנהיגינו, זהו גם תנאי מקדים לכינון מלוכה. בלי רות ליד ההגה, בלי מישהו שמסוגל לתת באופן מוחלט ובלתי אנוכי לאחר, המלוכה אינה הבטחה או חזון של שפע, אלא איום מסוכן, עתיד מעורר חרדה, מתכון לפריצות, שחיתות ועריצות.

האומה היהודית אינה יכולה לרצות להקריב את שלמותה ויושרתה הדתית והמוסרית עבור היתרונות החברתיים, הפוליטיים ואפילו הדתיים של המלוכה. אם המלך עריץ ומושחת, אם הוא רואה את עצמו כמצוי מעל החוק, האומה תיכשל בהשגת היעד העיקרי שלה – יצירת חברה

יותר, רוב הפרשנים ופוסקי ההלכה של ימי הביניים ראו במשיחת מלך ציווי⁶.

מנקודת מבט פרקטית, נראה שממשל מלוכני מתאים יותר מכל שיטה אחרת לקידום השגת המטרות הלאומיות של עם ישראל, שהינן הסיבה לעצם קיומו⁷. לעם ישראל ניתנו שתי מטלות עיקריות: פיתוח מערכת יחסים מודעת עם האל והפצת ידיעת א-לוהים בעולם. שתי מטרות אלו, ובמיוחד המטרה האוניברסלית הנשגבת, דורשות ממשל יציב, חזק ומרכזי, המסוגל לשמור על אחדות חברתית, בטחון צבאי, שגשוג כלכלי ושלמות ויושרה של הקיום הדתי. מצב זה יכול לסלול את הדרך להפצת דבר האל-לעולם. בלי אלמנטים אלו, ברור שלעם יחסרו האמצעים והמעמד להשיג את מטרותיו.

חמשת הפרקים האחרונים של ספר שופטים מראים כיצד יכול מהלך האירועים להגיע להידרדרות נוראית בהעדר מלוכה. פרקים אלו מכילים את המשפט החוזר "בימים ההם אין מלך בישראל, איש הישר בעיניו יעשה"⁸. ואכן, האנרכיה החברתית ופשיטת הרגל המוסרית ששולטות בפרקים אלו הן הטיעון החזק במיותר בעד מלוכה. לבסוף, ספר שופטים מסתיים בסיפור נתעב, הדומה להחריד לסיפור סדום ועמורה, שיוצר תחושה כי החברה היהודית כבר אינה יותר בת קיום, ולמעשה מוכנה לחורבן⁹.

עם זאת, בה בעת שלמוסד המלוכה יש פוטנציאל להוביל לגדולה, הוא טומן בחובו גם סכנה. משטרים מלוכניים מרכזים כוח בידי אדם אחד. כל התשתיות החברתיות מסורות לרצונו של המלך: מערכת המשפט, הצבא והאוצר. לורד אקטון כתב בקטע מפורסם כי "כוח משחית, וכוח אבסולוטי משחית באופן אבסולוטי". ההיסטוריה של מונרכיות, מהעת העתיקה ועד לעידן המודרני, אכן מספקת בסיס לתאוריה שמונרכיות יכולות בקלות ליצור התנהגות עריצה ומושחתת. מספיק לבחון רק את ההיסטוריה של ממלכת שומרון כדי להגיע למסקנה זו. למעשה, אפילו מלך טוב אחד לא צמח ממערכת זו¹⁰.

ראה למשל סוף סיפור גדעון (שופטים ח כב-כג) ומשל יותם (שופטים ט, ח-טו). התייחסות מלאה לנושאים אלו חורגת מהיקפו של שיעור זה, ואני מציעה לקוראים מעוניינים לעיין בשיעורו של הרב משה ליכטנשטיין בבית המדרש הוירטואלי [מצוות מינוי מלך](#), שיעורו של הרב אלחנן סמט [מצוות מינוי מלך](#), ושיעורו של הרב אמנון בזק [תנה לנו מלך](#).

6 הרמב"ם, הרמב"ן ספר החינוך והמהרש"א רואים במינוי מלך מצווה. האבן עזרא (דברים יז, טו) מתייחס למלוכה כמוסד מותר אך לא מחייב. יוצא דופן הוא האברבנאל, שבאופן כללי חושש ממלוכה.

7 ראה ספר החינוך מצוות ע"א ותצ"ז (ע"ז ותצ"ג במהדורת שעוועל), שמציע טיעון מוצק לפיו רק שליט אבסולוטי יחיד כמלך יכול לאפשר לעם לתפקד באופן אפקטיבי.

8 שופטים יז, כ; יח, א; יט, א; כא, טו.

9 סיפור זה, שמתאר את אופיים הבלתי מכניס אורחים של יושבי גבעה, בוחן אונס קבוצתי וביתור של אישה, שתוצאותיהם הם מלחמת אזרחים אימה ואיום על עתידו של עם ישראל. סיפור זה יידון ביתר אריכות בשיעורים הבאים.

10 אף על פי שהאל-ל תומך בניסיון של יהוא לעקור את בית אחאב, ובכך מראה כי הוא נהג באופן צודק בעניין זה (מלכים א' י, ל), שפיכות הדמים

הנלהבת של יהוא מגונה על ידי הנביא הושע (א, ד). בכל מקרה, יהוא הוא המלך היחיד של ממלכת ישראל שניתן אולי לראותו באור חיובי.

11 בשיעור זה התמקדתי אך ורק באופן שבו התכונה הנידונה – נדיבות נטולת אנוכיות – מתבטאת באופיה של רות "אם המלוכה". בשיעורים בהמשך אבחן את האופן שבו אישיותו של בועז משקפת את זו של רות מבחינה זו. לעת עתה אסתפק באבחנה כי עצם הרעיון של נישואין לאישה מואבייה דורש מבוועז נכונות להקריב את המוניטין שלו, ואולי אף את עתיד משפחתו (ראה את דברי הגואל ברות ד, ו). אנו נבחן רעיון זה ואחרים באריכות רבה יותר בשיעורים הבאים.

אידיאלית המושתתת על משפט וצדקה. דבר זה יערער את עצם התכלית של העם היהודי. לפיכך, דמותה של רות מוצגת כתשתית השושלת המלכותית¹². רק מלך עם מעלותיה של רות, מלך גומל חסדים עד כדי ביטול עצמי, יכול להחזיק בכוח מבלי שהדבר יגרום לו להידרדר מבחינה מוסרית או מבחינות אחרות. מלך עם ייחוס שיכול להנחות אותו לשרת אחרים, ואף להטביע בו נטייה לכך, מסוגל ליצור מלוכה שמטרתה שרות העם, ולא שרות המלך והאינטרסים האישיים שלו.

אני מאמינה שזו המהות של מגילת רות. מגילת רות היא ניסיון ליצור שושלת מלוכה באופן שיצמצם את הפוטנציאל לשחיתות. הדבר נעשה באמצעות איתור תכונות אופי ספציפיות במייסדי השושלת. דבר זה יכול להסביר את הסוג הספציפי של נדיבות שרות מגלה פעם אחר פעם. בכך שהיא פוגעת באופן עקבי באינטרסים של עצמה, מראה רות יכולת לפעול מתוך התעלמות מוחלטת מהאינטרס הפרטי שלה, ותוך התמקדות מוחלטת ומלאה בצרכי האחר. יש תקווה שתכונה זו תאומץ על ידי צאצאיה של רות, מלכי בית דוד, שינהגו בהתאם לצרכי האחר במקום לקדם את האינטרסים של עצמם.

בכך מיזגנו שוב את שני ההסברים הנפרדים בהם פתחנו שיעור זה. מטרת מגילת רות הינה אכן להראות את חשיבות הנדיבות, בפרט סוג הנדיבות הנחוץ ליצירת ושימור שושלת בית דוד.

סדרת שיעורים זאת מוקדשת לזכרה של אמי, נעמי רות ז"ל בת אהרון שמחה, אישה שהתאפיינה במסירותה הבלתי מתערערת של נעמי למשפחה והמשכיות, וחוסר אנוכיותה ונדיבותה יוצאי הדופן של רות.

• ..... •
• כל הזכויות שמורות לישיבת הר עציון ולד"ר יעל ציגלר, תשע"ג •
• תרגום: רחל דנציגר-שרנסקי •
• עורך: ישי גלזר •
• ..... •
• בית המדרש הוירטואלי שלידי ישיבת הר עציון •
• האתר בעברית: <http://www.vbm-torah.org/vbm> •
• האתר באנגלית: <http://www.vbm-torah.org> •
• •
• משרדי בית המדרש הוירטואלי: 02-9937300 שלוחה 5 •
• דואל: YHE@etzion.org.il •
• ..... •

12 אניני טוענת שהניסיון של מגילת רות הצליח באופן מושלם. שושלת בית דוד סבלה ללא ספק מבעיות. עם זאת, אני חושבת שבאופן יחסי, ובמיוחד בהשוואה למלכי שומרון, ניתן לייחס לשושלת דוד הצלחה כלשהי. ככלות הכול, בשושלת בית דוד היו מספר מלכים חסודים ונטולי רבב, ונראה כי היו בליבם אינטרסים נשגבים יותר. מבחינה זו הם הצליחו להימנע מהחיפוש אחר גדולה אישית שרוב נלווה לכוח. חשבו לדוגמה על המלכים אסא, יהושפט, יואש, אמציה, עוזיה, יותם, חזקיה ויאשיהו.